

שבת הראי"ה

ליקוטים מתורתו של הצדיק והחסיד, מרא דארעא דישראל, שר התורה ורועה ישראל
רבי אברהם יצחק הכהן קוק זצ"ל

פרשת

נזח

גליון מספר 97

יוצא לאור ע"י ארגון 'אור האורות' להפצת תורת הגה"צ הראי"ה קוק זצ"ל * שאלות ותגובות ניתן לשלוח לכתובת: רח' הרב צבי יהודה 6 דירה 3 בת-ים, או בדוא"ל: reiyyaa@gmail.com
או להתקשר למספר: 0546573528 * תרומות ניתן להפקיד בבנק הדואר חשבון מס' 20778885 * ניתן לקרוא את העלון גם באתר: www.yeshiva.org.il * ניתן לקבל את העלון במייל מדי שבוע

אורות הפרשה

בא אִתָּה וְכָל בֵּיתְךָ אֶל הַתְּבָה זו, או.

"[...] הנפש שכבר סללה דרכה על כל הגוף היא מפורזת באמת על כל חלקי הגוף גם בשליטתה, וכיוון שכל חלקי הגוף עוותו דרכם – גם דרכה מעוותת כשהיא שופעת עליהם. אבל יש אפשרות שיכניס האדם את הקווים המתפשטים אל תוך נקודתם, וזהו באמת עול גדול ודבר מר, כי החופש וההתפשטות ראוי ונאות לנפש, כי גם הגוף עם כל חלקיו מאסר גדול הוא לה. ומה גם להיות נוסף על לחצה לחץ שלא תתפשט כ"א ע"פ תנאים מיוחדים. והנה כשמכנס אל נקודת השכל והרצון, שהם בעצמם טהורים, גם את הקווים שנתפשטו, והקווים כבר הורגלו שלא כדרכם בקודש, – אין שיבתם המכונסת הזאת חמורה בעיניהם, ע"כ ילך קודר בלחץ בראשית דרכו, ואם ח"ו יעזוב את הכוחות הפרטיים מתוך נקודתו ללכת באשר יתהלכו – יעזו דרכם עוד, כי כל המכשולים כבר ערוכים וסדורים, וסדרים טובים עוד לא נעשו בארץ בעמקי החומר. אמנם במעט זמן ישובו הקווים אל טבעם וישיגו שמחת לב מחזרתם מארץ מרחקים אל בית אמם וחדר הורתם, אז יקל לו צערו ושפלותו ודכאות נפשו. אבל עכ"פ יצר לו כי לשלח חפשי את כוחות נפשו ללכת ברחבה עוד אי אפשר. כי לא יבשה הארץ מהמים הזיזונים הצפים עליה, ע"כ עוד דרוש לו לעצר מחשבותיו אצלו שלא יראו פני הרע. אבל במלאת ימי מספר וכוחות נפשו יורגלו בדרכים טובים, וממאסרם ישלחו ידם לשלט על הנהגת החומר, עד שגם הוא יורגל בארחות ישר. ותלקיו ורוחו יהיו כלים נאים לחפץ ד', אז לחופשי יצאו

ממאסרם כלי כוחותיו אשר בנקודתם צפנם, ויוכלו להגדיל ממשלתם בגוף, ובקל ישמעו לעצת השכל הקדוש וירוצו ולא יכשלו.
והדבר הפרטי באדם נלמד הוא מהכלל כולו, שלמדנו החסיד רמ"ח לוצאטו ז"ל בפירושו לאד"ר מענין המבול ותיבת נח. שדומה לו הי' האידרא דרשב"י ע"ה, שהתיקונים נתקנו בפנים האידרא. כמו שנתקן העולם כולו ע"י גידול בע"ה והספקת מזונם, בתוך התיבה, רק לא היה אפשר להתפשט בעולם מצד שמדת הדין גרמה שיהיה מבול ע"פ כל הארץ, לכלות פשע ולהתם חטאת. וכמו כן התיקונים הגדולים של מאורות הקדושה לא היה אפשר שיתפשטו בעולם, מפני טפשות לב אנשי העולם ע"י זוהמת מעשים רעים ותשוקות דמיוניות, אבל כשישלם העולם יצאו חפשי מהמאסר, וכן כשישלם הגוף יצאו חפשי אותם הכוחות. והנה הקב"ה ברא את האדם בחכמה, והכין בטבעו כוחות לתשובה, כיון שהתשובה קדמה לבריאת עולם. ע"כ שולט הוא בנפשו לכנס אליו כוחותיו, אבל הכנוס הזה מורגש בלב בתור עיצבונו, ובשכל – בלחץ וקוצר רוח. אבל לא זהו התכלית. רק במשך התיקון צריך האדם לנסות כוחותיו אולי יוכל לשלח חפשי ויעבדו עבודת השי"ת ביתר שאת; כי אי אפשר לתלמוד תורה להתרחב ולרדת אל עומק החכמה האמיתית ולעשות טוב וישר בפעולות גדולות כי אם בנפש מלאה אמץ ורוח גבורה ללכת ברחבה, בלתי מאוסרת. והוא עניין שילוח העורב והיונה, שימצא האדם בנפשו דרכים, שיוכל לנסות כוחותיו בדבר שלא יהיה חשש הפסד וסכנה, כמו נח ששלח מעופפים שכנפיהם מגינות עליהם ממי המבול. וכשיראה שהקלוקל לא נתקן לגמרי יאסוף אותם אל תיבתו, עד שידע כי חרבה פני הארץ, ואז יתישב הרבה עד שימצא בעצמו שמצד כבודו של הקב"ה וקיום תורתו ראוי לו להחופש, וזהו דוגמת מאמר השי"ת לנח צא מן התבה" [מין הראי"ה, 'מוסר אביך' פרק א' סעיף ב']

אורות הראי"ה

חסידות "בית אברהם"

חסידי מרן הראי"ה בעיירות פולין (ח"ב)

"שיטתו באהבת ישראל –

כר' לוי יצחק מברדיטשוב!"

"לכבוד הרב הגאון איש אשכולות, אוצר בלום בעל מדות, נאה דורש ונאה מקיים, וכו' מוה"ר ר' אברהם יצחק הכהן קוק נ"י ראש הרבנים בירושלים תובב"א."

בקחתי עטי בידי לכתוב מכתב זה לכבוד תורתו, הגם שלא זכיתי להכיר כ"ת אבל שמו נודע לתהילה בכל קצוות הארץ [...] שיטתו במוסר היהדות והאנושות תפיץ העננים השחורים המכסים שמי התכלת ואורו יחדור ללבבות האנשים ששואפים להכרה באמת שגם כן אני בתוכם.

לדאבוני לבי המצב הכלכלי בפולין במשבר גדול. והעיקר המשבר הכלכלי פגע ביהודים. וגם כן המצב המוסרי מאוד ירד אחרנית. חסידות הבעש"ט נתקררה ונתאבנה, ונשארה רק מכנית. אין לחסידות הכח להעלות האור הדועך, ולחמם הניצוצים הדועכים, הנמצאים בלב כל יהודי. והחסידות בפולין שישנה שמה על שם ה"אגודה" יש לה אופי פוליטי. והבחירות לקהילה וג"כ הבחירות לרב ולמו"צ שכהיום כמו מונופול, שאי אפשר לאיש תורני להיבחר לרב אם אינו מגזעי האדמור"ים, ויש כהיום תלמידי חכמים שיש להם הכשרון להשפיע על הדור, אבל יש להם "חסרון" שארץ ישראל מצאה הד חזק בלבותם, וכמו כהיום כמה עיירות יש שקרוב הזמן לבחירות והתלקחה המחלוקת בין היהודים, והאופי המוסרי ירד אחרנית, שכל האמצעים בלתי כשרים כשר ל"האגודה", שכמעט צלם אלקים נלקח מהרבה אנשים במלחמתם נגד המזרחי וציונים. וזה

פרק ב':

סניף 'בית אברהם' בעיר זיראדאוו

בשבוע שעבר סקרנו בכלליות את הרקע להקמת החסידות 'בית אברהם', שבסניפיה השונים התקבצו והתאחדו חסידי מרן הראי"ה הגרים בפולין, ובמסגרתה הכתירו לעצמם את הראי"ה כאדמו"ר. סיפרנו, כי לפי הידוע לנו הוקמו לפחות ארבעה סניפים של 'בית אברהם' בערי פולין. הסניף הראשון הוקם בעיר פביניץ, השני – בלודז', השלישי – בוולצלבלק (שע"י וורשה), והרביעי – שזמן הקמתו אינו ידוע לנו – בעיר זיראדאוו. השבוע נספר דווקא על סניף זה האחרון, שאם אמנם החומר הקיים עליו הוא דל ומועט מאוד – אך תוכנו חשוב ומשמעותי מאוד, ואף יכול לשפוך אור על חסידי 'בית אברהם' בכלל. אין בידינו פרטים על הקמת 'בית אברהם' בזיראדאוו, כמו תאריך ההקמה, החברים בסניף, וכדו'. המסמך היחיד שנתר, לפי הידוע לנו כיום, הוא מכתב שכתב מייסד הסניף למרן הראי"ה, ובו הוא מתאר בין היתר את המניעים להקמת סניף 'בית אברהם' בעירו. המכתב פורסם לראשונה ע"י הרב משה צבי נריה זצ"ל, בספרו 'בשדה הראי"ה' [עמ' 546], ואנו מביאים אותו משם:

לקראת י' חשוון יום הגילוי והחזון

"בעזה" ט"ז שבט ג' יתרו שנת 'שכינה בארץ' לפ"ק בעה"ק מושו
תפארתנו ירושלים תובכ"א.

רוכב בערבות, יריק שפעת ברכות, מאליפות רכבות, לכבוד הוד
אדמו"ר הגאון הגדול והקדוש הנשגב פאר דורנו וחמדת עינינו
ולבבנו, צדיק יסוד העולם, הרב הדומה למלאך ד', כתר ישראל
והדרו מרן אברהם יצחק הכהן קוק שליט"א.

חיל ורעדה תאחזני בהעלותי על לבי הוד קרן אור פניו, וכמעט הנני
חוזר לאחורי מבלי לגשת אל הקודש, כי מה לו לתבן את הבר.
ובפרט כי בודאי הנה העסק היותר מעסיק עתה לטובי ההוגים
ובייחוד למע"כ כתר ישראל ותפארתו מרן שליט"א, היא השאלה
הכללית של שאלת ישראל עם היקף המון פרטיו ודקדוקיו מה
שנוגעים לקיום תורתנו הקדושה והרמת הלאום גם יחד, וחפצתי
ליריע על אחורי מבלי בוא היום לפני מע"כ, ולהטרידו בדברים
פרטיים.

אכן אחרי שובי ניהמתי ונזכרתי בדבר הגילוי המזהיר שנתגלה אצל
כותל המערבי ביום י' חשוון תרע"ו, (שכבר רמזתי ע"ז למע"כ מרן
שליט"א כמה פעמים באיזה מכתבים), שבהמשך הדברים נאמר
בוה"ל: וצריכים לכתוב להרב שהוא עתה בחו"ל אשר הנך מקושר
בו נפש בנפש שירבה להתפלל בעדך, להעלותך למדרגת רוח
הקודש, כמו שהוא בעצמו מתעסק לעלות, ואילו הייתם שניכם ביחד
באלו הימים אז כבר הייתם מתעלים, כי התגברות החיצונים עליכם
הרבה, ובפרט עליך עד שא"א לשער כלל התגברותם, ואילו הייתם
ביחד היה עולה לכם לגרשם כליל, והייתם עולים למדרגה נישאה,
והייתם מעלים עמכם את כל ההויה, והייתם מאושרים כל ימי
חייכם וכו' וכו', ואתה ורבך צריכים לתקן את כל העולם
כולו, והלואי שימצאו לכה"פ שני אנשים כאלה בעולם, וכו'. והנה
נפש רבך משתוקקת מאוד להיות אצל כותל המערבי, ולפעמים ע"י
רוב השתוקקותו ושהוא מכוין בנפשו כאילו הוא אצל הכותל
המערבי הנה נפשו היא באה באמת שמה, ושואבת משם כל
רעיונותיה ומחשבותיה, והוא מתעלה מאוד באותה שעה לאיש יותר
גבוה ורם ביראת ד' וביטול עצמיותו לפניו ית"ש, ולכן גם אתה בכל
פעם בואך אל הכותל המערבי להתפלל שם מוטל עליך לכוון
להעלות גם את רבך.

ויטיב נא מע"כ מרן שליט"א להעליני על לבבו ומוחו תמיד בכוונה
להעליני למדרגתו הגבוהה בנגלה ובנסתר וכל חמדת קודש. ואל
יחר בעיניו על אשר הנני מטיח כ"כ דברים אודות זה, כי חיי תלויים
בחייו, ונפשי קשורה בנפשו, ומאז נסע מפה כמעט נשיתי טובה
ועניני צפיות להשי"ת, שישוב ויחיני ויברא לנו ניב שפתים, ותורה
מרובה בהמון שמועות וביורו כל ההלכות וגילוי הרזים והסתרים,
לפרסם תורתו ושמו בכל העולם כולו, לקרוא בשמו יתברך בקול
גדול ובפום ממלל רברבין, ויבואו רחוקים ליתן לו כתר מלוכה, ואף
אני הנני מתכוון להתחמם לאורו הגדול של מרן שליט"א, למען
קדושת השי"ת ותורתו.

אלה הם קטעים מהחזיון הנפלא הוא, שמידי דברי בו וזכור
אזכרו לבי הומה ובווער...

ולזאת גם בתוך המון פעולותיו להכלל כולו, יזכור גם בי עבדו
המוכן לשרתו, לפקדני פעם בפעם במכתביו האהובים והקדושים
לרומם את רוחי ולהחיות את נפשי הנדכאה, כי הרי לפי המדובר גם
הפרט שלנו כלל גדול הוא, כאשר עינינו תחזינה מישרים כשיעורני
השי"ת כשיעלה אדמו"ר שליט"א שוב אל הר ציון מקום מקדשינו
ונתראה פנים בפנים, שעל יום ההוא הנני מלא תקווה ועוז שבו ביום
יראה אור חדש על ציון, ושביב קודש של חמודות גנוי אור תורת
אמת והדר יפתחו יתברך שמו יתגלה בגילוי מפולש לכל העולם
כולו. והנני מקווה לאור חסדו יתברך להגיע לימים טובים על עמו
ונחלתו.

עבדו הנרעש והנפחד מפחד זכרון שמו הקדוש המשתחוה מול
הדרת פני קודשו.

הצעיר יעקב משה חרל"פ."

[מתוך הספר 'הד הרים' (אגרות הגרי"מ חרל"פ לרבו מרן הראי"ה קוק)
אגרת לא, ועיין שם אגרת לב].

נגד מוסר היהדות שכבר נודע הפירוש על "צדק צדק תרדוף" שרדיפה אחר צדק
יהיה בצדק. ובודאי ידוע לכ"ת מהעתונים מעשים כאלה...

מאוד הנני משתוקק להכיר את כבוד תורתו ועל כל פנים בחליפת מכתבים, [...]
ומקוה בע"ה בקרוב לשלוח לכ"ת מפרי עטי.

בעברי על ספרו 'ארץ חפץ' וג"כ שקראתי ב"ההד" מאמריו, [את] לבי לקחה
שיטתו ההיונית, שהנני מוצא בה הסיטנזה של אהבת ישראל אהבת תורה
ואהבת השם, כי עזה כמות אהבה הבוררת בלב כבוד תורתו לעם ישראל
ולארצנו הקדושה. שיטתו באהבת ישראל שלא הייתה רק מהרב לוי יצחק
מברדיטשוב ז"ל נמצאה כהיום בכ"ת, ואשרי לדר שזכה למנהיג בארצנו
הקדושה כמו כ"ת, שבכוחו לחמם ולהלהיב לבות בני ישראל לשמים.

והנה נגשתי ליסד קבוץ אברכים על שם "בית אברהם". וג"כ המו"צ בעירנו הרב
יחיאל מאיר קרימסקי, המצוין באהבתו לארצנו הקדושה, עומד בראש, אבל
הנני משתוקק למוצא שפתו ומייחל לשמוע ד"ת ולהעמיק בשיטתו המוסרית
ההיונית, וע"כ מסרתי שזה מסרת חברת "בית אברהם" שכפעם בפעם נקבל
מכ"ת מכתבים לעודד ולחזק אותנו בשיטתו המוסרית ולרומם אותנו לחיים הכי
טהורים ולהשריש בלבנו מדות טובות, וג"כ אבקש מכ"ת שלא יהיה למעמסה
אם פעם בפעם יקבל מכתב בשאלות הכי עומדות על הפרק.

ובודאי מאוד הנני משתוקק לעלות לארץ ישראל ולהסתופף בצל קדשו ולחסות
תחת כנפיו ולשמוע ד"ת הישרים והגיונים, וג"כ לשמוע לקחו במוסד שנוסד
בירושלים לחקירת התלמוד. אבל האמצעים חסרים – אני במערב אבל לבי
במזרח. וביה אמצע מרגוע לנפשי שכפעם בפעם ישלח לי מכתב, וג"כ כמו
שנגשים לייסד קבוץ על שם "בית אברהם" על כן נא כ"ת לשלוח לנו איזה
ספרים כמו ספרו היקר "אורות התשובה" ו"אגרות ראי"ה" ועוד, וכשנקבל
ספריו אז נשלח הסכום בעד הספרים כפי שיושת עלינו, והנני פונה בבקשה
נמרצה שלא להשיב פני ריקם שהמכתב הזה ימצא הד חזק בליבו.

ומאוד הנני משתוקק לקנות לי רב ללמוד ממנו לא תורה מיכנית, רק למוד
לחמם ולהלהיב אותי, שזה מוצא אני רק בכ"ת, ועל כן אם דברי ימצאו מקום
בכ"ת בטוח אני שכ"ת יתענין ביזה לבוא אתנו בחליפת מכתבים ולשלוח לנו
ספריו, ויכבד אותנו מפרי ומתורתו שאין תורה כתורת ארץ ישראל ולהנות
מיוז השכינה כמאמר חכמינו ז"ל מבקש אתה לראות את השכינה למד תורה
בארץ ישראל. [...] והנני חותם בלב מלא תקוה ועוז שמכתבי ימצא הד חזק בלבו
ובתשומת לב יקרא מכתבי ולתשובתו התכופה הרמה הנני מחכה בכליון עינים,
והנני מקדם פניו בתודה רבה ועמוקה וביזה הנני נשאר תלמידו.

שמואל [יהודה] טיקאצינסקי
זיראדאו, טארגאווע 15."

תעלומת 'בית אברהם'

במהלך חיפוש החומר על חסידות 'בית אברהם', נוכחנו לדעת כי
כמות החומר שהתפרסמה בנושא זה הינה מועטת ביותר. מסתבר,
שרוב החומר עדיין מחכה להיגאל; מסמכים רבים הקשורים
לתנועה מעניינת זו – מצויים בארכיונים פרטיים, ופזורים ברחבי
הארץ. בראיונות שערכנו עם צאצאי מייסדי התנועה, אם אמנם
השגנו מסמכים חדשים השופכים אור נוסף על התנועה, אך לא
קיבלנו תשובות שיספקו לנו את המידע הבסיסי הנדרש, ומפני
שכך חסרים לנו עדיין פרטים היסטוריים שונים. איננו יודעים כיצד
בדיוק הוקמה התנועה; מה בדיוק היו מטרותיה; כמה אנשים היו
חברים בה; כיצד הגיב הראי"ה למכתבי החסידים; מתי ובשל מה
נסתיימה פעילות בתי המדרש של 'בית אברהם', ועוד שאלות
ותהיות שונות. עובדה נוספת הדורשת פתרון היא מיעוט האנשים
ששמעו על תנועת 'בית אברהם', למרות היקפה הגדול יחסית
והתפרשותה ברחבי פולין.

הרב נריה כתב בזמנו על נושא זה: "מצפים אנו למצוא את העתקי
המכתבים אשר שלח הרב לדבקי-נאמניו, וכידוע כל מכתב של
הרב תורה הוא, ביחוד כשהפונים אליו מבקשים בפירוש שיזכה
אותם במילי מעלייתא". ואמנם, לפני מספר שנים, התגלה מכתב
אחד שכתב הראי"ה לחסידים אלו, והוא פורסם לראשונה ע"י הרב
נריה גוטל שליט"א בפתיחת ספרו 'מכותבי הראי"ה' (בעז"ה נביא
את לשון המכתב באחד הגיליונות הבאים).

העלון יוצא לאור בסיוע

'דפרי שיר' –

הדוכן שלך לספרי קודש

ומוסיקה יהודית.

להזמנות: 077-3220338

סניפים:

תחנה מרכזית י-ם.

אצ"ל 60 ר"ג.

איכילוב 8 פ"ת.

תרבות יהודית מקורית